Первинна документація в Німеччині

Александр Кнут, Ілона Кайзер
Німецька консультативна група в Україні

Берлін/Київ, Червень 2011 року

© German Advisory Group

Зміст

1. Мотивація
2. Роль первинної документації в Німеччині
3. Принципи первинної документації в Німеччині
4. Висновки
5. Додаток
6. Контакти

© German Advisory Group

1. Мотивація

- Адміністративний тягар податкового регулювання для українських компаній є надзвичайно високим за міжнародними стандартами
- Одна з головних причин: Надмірні, складні і застарілі вимоги щодо первинної документації
- Отже: Необхідно реформувати вимоги щодо первинної документації, що дозволить знизити адміністративний тягар
- Ситуація в Німеччині (тема цієї аналітичної записки):
  - Сучасна та ефективна система щодо первинної документації
  - Однак: Це результат процесу реформування протягом багатьох років
  - Крім того: Новий досвід трансформації застарілої системи в сучасну протягом короткого періоду часу в Східній Німеччині
  - Отже: Досвід Німеччини є дуже корисним для України

© German Advisory Group

2. Роль первинної документації в Німеччині

Актуальність первинної документації та фокус уваги податкових інспекторів змінився протягом останніх десятиліть у Німеччині. Це особливо стосується системи оподаткування та податкових органів в Східній Німеччині.

	Раніше	**Сьогодні**
Роль податкових інспекторів	Перевірити процес обліку	Перевірити достовірність обліку результатів
Увага податкових інспекторів щодо первинної документації	Фокус на формальних деталях	Фокус на змісті
Типові завдання податкових інспекторів	Візити до компаній та перевірка документів	Перехресні перевірки звітів компаній з ключовими даними промисловості
Типові запитання податкових інспекторів	„Чи наявні всі первинні документи?“	„Чи співвідношення між оборотом та прибутком є прийнятним порівняно із подібними компаніями?“

© German Advisory Group

3. Принципи первинної документації в Німеччині

Форма та зміст первинної документації в Німеччині визначається підприємцем / компанією. Вона повинна відповідати таким вимогам:

- **Самопояснювальний (*Self-explanatory*):** Третя компетентна особа повинна бути в змозі легко отримати уявлення про всі трансакції та ситуацію в компанії
- **Самоочевидний (*Self-evident*):** легко зрозуміти історію та поточний статус кожної трансакції (бізнес-контакт -> замовлення -> накладна -> платіж, тощо)
- **Стійкий до зловживань (*Fraud resistant*):** Будь-які зміни в документах повинні бути прозорими
- **Фактичні дані для оподаткування (*Evidence for taxation*):** Містять всю інформацію, яка необхідна для обчислення податкових зобов'язань

© German Advisory Group

3. Принципи первинної документації в Німеччині

- Всі типи фізичних та юридичних осіб, які мають доход від підприємницької діяльності / самозайнятості, повинні зберігати первинні документи обліку
  - Компанії
  - Приватні підприємці (вкл. фрілансерів (*freelancers*), частково-зайняті підприємці
  - Особи, які займаються незалежною професійною діяльністю: адвокати, нотаріуси, практикуючі лікарі, артисти, тощо
- Чим складніші компанії, тим складніша первинна документація
  Але: Компанія вирішує, що для неї необхідно!

  <u>Приклад:</u> Приватні підприємці з 50 накладними на рік зовсім не потребують реєстрів; податковий інспектор не питає про будь-які реєстри, оскільки прийнятність (правдивість) податкової декларації може бути легко перевірена без цього.

  Велика компанія із 5000 накладних на рік повинна мати певний реєстр накладних, оскільки податковий інспектор не може перевірити всі 5000 накладний вручну за один раз.

© German Advisory Group

3. Принципи первинної документації в Німеччині

- Немає обов'язкових затверджених форм щодо первинних документів
- Обов'язкові деталі визначено лише для тих первинних документів, які підпадають під ризик зловживань
  - Накладна (для цілей ПДВ)
  - Запаси, прихід / відтік по складу (їх вплив на декларованих прибуток)
  - Витрати на відрядження, витрати на автомобілі компанії
  - Ділові обіди / подарунки, тощо
- Попередження: Для всіх інших видів первинних документів не визначено формальних вимог!

© German Advisory Group

3. Принципи первинної документації в Німеччині

- Вимоги щодо строку збереження документів
  - 10 років для накладних, чеків, журналів, балансів, бухгалтерських документів
  - 6 років для всього ділового листування
  - 6 років для всіх інших документів, які підтверджують дані в податкових деклараціях
- Строки збереження документів є однаковими для всіх типів підприємців та компаній.

© German Advisory Group

3. Принципи первинної документації в Німеччині

Приклад: Обов'язкові деталі в накладних

- Назва та адреса підприємця / компанії
- Податковий номер підприємця / компанії (кожен бізнес повинен мати унікальний податковий ідентифікаційний номер)
- Назва та адреса отримувача
- Дата видачі накладної
- Номер накладної (всі накладні повинні бути пронумеровані послідовно та унікально)
- Опис наданих товарів та/або послуг
- Обсяг наданих товарів та/або послуг
- Дата доставки
- Чиста сума накладної
- Ставка ПДВ, сума ПДВ, валова сума по накладній (чиста + ПДВ)

Зауваження:

- **Немає підписів або печаток** для накладних в Німеччині. Номер накладної, доповнений податковим ідентифікаційним номером, слугує як унікальний ідентифікатор для податкових інспекторів
- Вигляд накладної не визначається в обов'язковому порядку
- Якщо накладні містять всю необхідну інформацію, **немає** потреби в будь-якому іншому первинному документі: ні в маршрутах, ні в бланках замовлень, ні в спеціальних податкових накладних, ні в актах, тощо.

© German Advisory Group

4. Висновки

- Головні риси системи первинної документації в Німеччині:
  - Низький адміністративний тягар та низькі витрати обліку для компаній
  - Низькі витрати для державних податкових органів (для податкових інспекторів)
  - Не сприяє ухиленню від сплати податків
  - Фокус на змісті: “пріоритет змісту над формою”
    (на відміну від “пріоритет форми над змістом” в Україні)
- Досвід Німеччини
  - Простіша первинна документація сприяє розвитку приватного сектору, особливо розвитку малих та середніх підприємств
  - Водночас: Не збільшуються податкові зловживання
  - Отже: На практиці немає втрат податкових доходів (фіскальна нейтральність)
  - Швидка та ефективна трансформація податкових органів в Східній Німеччині (від радянської до сучасної системи)
- Висновок: Система, яка відповідає потребам України

© German Advisory Group

5. Додаток

Перелік податкових норм Німеччини, які регулюють питання обліку первинної документації

Скорочення	**Повна назва німецькою**	**Переклад**
AO	Abgabenordnung	Фіскальний кодекс Німеччини
EStG	Einkommenssteuergesetz	Закон Німеччини про податок на доходи фізичних осіб
HGB	Handelsgesetzbuch	Господарчий кодекс Німеччини
UStG	Umsatzsteuergesetz	Закон Німеччини про ПДВ

© German Advisory Group

6. Контакти

Dr. Alexander Knuth
knuth@berlin-economics.com

German Advisory Group
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstr. 59, D-10627 Berlin
Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0
Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9
E-mail: info@beratergruppe-ukraine.de
www.beratergruppe-ukraine.de

© German Advisory Group